O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor

__________ Dj.B. Sultanov

2023 __ yil "__" ______

Ro'yxatga olindi № 52

2023 __ yil "4" 09

AKADEMIK YOZUV FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohalari:	1000 000	Xizmatlar
	300 000	Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
	400 000	Biznes, boshqaruv vahuquq
	600 000	Axborot - kommunikatsiya texnologiyalari
	700 000	Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohalari
Ta'lim sohasi:	1010000	Xizmat ko'rsatish sohasi
	310 000	Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar
	320 000	Jurnalistika va axborot
	410 000	Biznes va boshqaruv
	610 000	Axborot - kommunikatsiya texnologiyalari
	710 000	Muhandislik ishi
Ta'lim yo'nalishlari:	60310500	Raqamli iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
	60320400	Kutubxona-axborot faoliyati (faoliyat turlari bo'yicha)
	60412800	Elektron tijorat
	60610300	Axborot xavfsizligi (sohalar bo'yicha)
	60610500	Kompyuter injiniringi ("Kompyuter injiniringi", "AT-servisi", "Multimedia texnologiyalari")
	60610600	Dasturiy injiniring
	60610700	Sun'iy intellekt
	60611000	Telekommunikatsiya exnologiyalari ("Telekommunikatsiyalar", "Teleradioeshittirish" "Mobil tizimlar")
	60611100	Televizion texnologiyalar ("Audiovizual texnologiyalar", "Telestudiya tizimlari va ilovalari")
	60611200	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida iqtisodiyot va menejment
	60611300	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida kasb ta'limi
	60611400	Pochta aloqasi texnologiyasi
	60612000	Infokommunikatsiya injiniringi
	60612100	Kiberxavfsizlik injiniringi
	60711500	Mexatronika va robototexnika
	60540300	Matematik injiniring ishlab chiqarish sohalari bo'yicha)
	60611500	Radioelektron qurilmalar va tizimlar (tarmoqlar bo'yicha)
	60710600	Elektr energetikasi (tarmoqlar va yo'nalishlar bo'yicha)
	61011000	Logistika injiniringi
	60612400	Elektr aloqa injiniring
	60612300	Sun'iy yo'ldosh aloqa tizimlari

Toshkent 2023

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS-kreditlar	
AWR1112	2023-2024	1	4 (1 semestr)	
Fan/modul turi	**Ta'lim turi:**		**Haftadagi dars soatlari**	
majburiy	O'zbek		4	

1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Akademik yozuv	48	72	120

2.

I. Fanning mazmuni

Akademik yozuv – bu ishonchli ilmiy matn yordamida o'z fikrini bayon qilish hamda asoslay olish qobiliyati. Bu oliy ta'limda talabalarda ilmiy va rasmiy matn bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda keyingi ilmiy-tadqiqot faoliyatida ham muhim aspektlaridan biri hisoblanadi. Akademik yozuv – bu ilmiy ishlarni bayon qilish uslubi. "Akademik yozuv" kursi doirasida talabalarga o'z sohasidagi so'z va terminlarni shakllanish va qo'llash, ilmiy matnlarning tuzilishi, matnga so'z va termin tanlash, matnni tahrir qilish, kengaytirish va qisqartirish, matn va hujjatlarni to'g'ri yozish, dastlabki ilmiy ishlarini yozishga o'rgatishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlar)

Ushbu fan bo'yicha nazariy mashg'ulotlar ko'zda tutilmagan.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1 semestr

1. Akademik yozuv va axborot. Axborotning turlari va xususiyatlari.
2. Matn va uning turlari. Matn hosil qiluvchi vositalari.
3. Matnni ma'noviy qismlarga bo'lish tamoyillari.
4. Reja. Rejaning turlari.
5. Konspekt. Konspekt turlari.
6. Nutq uslublari.
7. Ilmiy uslub va rasmiy- idoraviy uslublarning leksik-grammatik

xususiyatlari.

8. Publitsistik uslub va og'zaki uslublarning leksik-grammatik xususiyatlari.
9. Annotatsiya yozish.
10. Esse haqida tushuncha. Esse turlari.
11. Referat. Referat turlari.
12. Referat tarkibidagi klishelangan jumlalar.
13. Ilmiy uslub janrlari. Ilmiy sharh.
14. Ilmiy uslub janrlari. Kurs ishi.
15. Doklad. Doklad tuzilmasi.
16. Loyiha. Loyiha tavsifi.
17. Tezislar. Tezis turlari.
18. Tezislar yozish uslubi.
19. Taqriz matni. Taqrizning turlari.
20. Taqrizning tuzilishi.
21. Taqdimot nutqi.
22. Taqdimotning tarkibi.
23. Ilmiy tadqiqot matnini yaratish. Iqtibos keltirish. Parafraza.
24. Ilmiy matnda dalillar, obyektlar, jarayonlar va xulosalarning berilishi.

Amaliy mashg'ulotlarni olib borish uchun zamonaviy multimedia texnologiyalari bilan jihozlangan auditoriyalardan foydalanish maqsadga muvofiq. Ushbu dasturning o'quv materiallarini tashkil qilishda bosqichma-bosqich faoliyatni amalga oshirilish tamoyillariga asoslanilad.

O'quv materiallarini tashkil qilish va yetkazib berishga funksional yondashilgan. Ilmiy matnlarni yozish strategiyalarini zamonaviy tendensiyalar asosida o'zlashtirishga yo'naltirilgan amaliy faoliyat ko'zda tutilgan.

Dasturda ko'zda tutilgan o'quv materiallari asosiy kasbiy kompetensiyalarni amalga oshirishga qaratilgan. Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish axborotni qabul qilish, tahlil qilish, bayon qilish bilan bog'liq o'quv faoliyatida amalga oshadi.

O'qitish jarayonining samaradorligi o'qitishning zamonaviy usullari, bilim, ko'nikma, malakalarni qo'llash, o'qitishning yangi audiovisual vositalarini

qo‘llash, xalqaro o‘qitish metodlarini qo‘llashga bog‘liq. Kompyuter dasturlari. Audio va videomateriallarni qo‘llashga alohida e’tibor qaratiladi.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ish fanning mavzulari asosida tashkil etiladi. Mustaqil ishni quyidagi topshiriqlar ko‘rinishida bajarish tavsiya etiladi:

- mavzu bo‘yicha rasmiy axborot tayyorlash;
- reklama matnlari yaratish;
- publitsistik maqola tayyorlash;
- annotatsiya yozish;
- taqriz yozish;
- referat yozish;
- esse, loyiha, doklad, tezis yozish;
- ilmiy maqola yozish.

3. **V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**

Talabalar “Akademik yozuv” fanidan bilishi kerak:

- o‘zbek tilida rasmiy ish uslubining qonuniyatlarini;

- o‘zbek tilining gap qurilishi;

- rasmiy uslubga xos til birliklarini o‘rinli ishlata olishni bilishi kerak;

- o‘zbek tilida sintaktik jihatdan to‘g‘ri **gap tuza olishni; (bilim)**

- davlat tilida yetarli yozma savodxonlikka ega bo‘lish, ko‘nikmalarini mehnat faoliyatiga erkin tatbiq eta bilishi;

- nutqning barcha uslublarida bitilgan matnlarni o‘rganishda o‘z bilim va ko‘nikmalarini qo‘llash, o‘zbek tilida ish yuritish ko‘nikmalarini faoliyatiga tatbiq eta olish, u yoki bu munosabat bilan o‘z fikrini o‘zbek tilida asosli bayon qilish **ko‘nikmasiga ega bo‘lishi lozim; (ko‘nikma)**

- o‘zbek tilining so‘z boyligidan yozma nutq yaratish va uni rasmiy uslubda to‘gri qo‘llash hamda ulardan o‘rinli foydalana bilishi;

- sohaga oid hujjatlarni tuzishda kasbiy atamalarni ishlatish, ularni mutaxassisligi mavzusidagi muloqotda mustaqil qo‘llay olishi;

- o‘zbek tilining lug‘aviy boyligi va ixtisoslik atamalaridan o‘rinli foydalanish, ular yordamida o‘z fikr-mulohazalarini asosli bayon etish **tajribasiga ega bo‘lishi zarur. (malaka)**

4. **VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:**

- guruhlarda ishlash;
- jamoa bo‘lib ishlash;
- pedagogik texnologiyalarni qo‘llash;
- taqdimotlar qilish;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- interfaol keys stadilar;

5. **VII. Kreditlarni olish uchun talablar.**

Bakalavr “Akademik yozuv” fani bo‘yicha:

- bilim va malakalarini puxta egallash uchun har bir talaba o‘zbek tilining og‘zaki va yozma nutq shakllarini to‘liq o‘zlashtrishi, uning so‘z boyligidan grammatik bilimlar asosida to‘g‘ri foydalana bilishi, rasmiy hujjatlar tayyorlashda yetaril savodxonlikka ega bo‘lishi zarur. Talaba ilmiy, publitsistik, badiiy adabiyotlarni o‘qib tahlil qilishi, mutaxassislik sohasida matn yaratish, matnni tarjima qilish, uni shakl va mazmun jihatdan yangilash kabi talablarni bajarishi,

joriy va yakuniy nazoratlarda beriladigan topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarishi lozim.

6. **Asosiy adabiyotlar**

1. Короткина И. Б. Академическое письмо: процесс, продукт и практика Учебное пособие для вузов. Москва: Юрайт, 2021
2. Кувшинская Ю.М., Зевахина Н.А. , Ахапкина Я.Э., Гордиенко Е.И. Академическое письмо от исследования к тексту. Учебник и практикум для вузов. Москва: Юрайт 2022
3. Короткина И.Б. Модель обучения академическому письму. Учебное пособие для вузов . Москва. Юрайт 2021
4. М.Аминов, А. Мадвалиев, Н.Махкамов, Н Маҳиудов. Иш юритиш (амалий қўлланма). Тошкент, 2009 й.
5. I.Shamsimuhamedov. Diplomatik terminlar izohli ug‘ati. T.: “Donishmand ziyosi”, 2021.
6. Abdullayeva S.X., Dospanova D.U. Академическое письмо. Методические рекомендации, 2020 г. Ташкент.
7. K.A.Gayubova, N.D.Yulanova. Akademik yozuv. O‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2022.
8. A.Madvaliyev, N.Mahkamov, Sh.Ko‘chimov, Z.Miraxmedova va b.T. Ijtimoiy-siyosiy terminlarning qisqacha izohli lug‘ati. “Shaffof”. 2020.

Qo’shimcha adabiyotlar

1. N. Jiyanova, O. Mo‘ydinova. Nutq madaniyati. – T.: “Ilm ziyo zakovat”, 2019. 221 b.

	2. Qo'ng'urov R., Begmatov E., Tojiyev Yo. Nutq madaniyati va uslubiyat asoslari, - T.: "Fan", 1992, 254b. 3. Husanov.N., Rasulov, Mo'ydinov Q. Nutq madaniyati va notiqlik san`ati .-T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2006. 4. М. Ахмедова. Нутқ маданияти ва профессионал нотиқлик. ТАТУ, 2017, 114б. 5. X.S. Muhiddinova, N. A. Abdullayeva. Rasmiy uslubning diplomatik turlari.T; 1997 y. *6. Jerald Alred, Charles Brusaw, Walter Oliu. Hahdbook of technical writing. New York, Copyright 2003.* *7.Stephen Bailey. Akademic writing. Handbook for international student`s. London, 2015* **Axborot manbaalari** 1..http://solver.uz/translate.php - Русско-узбекский переводчик. 2.http://sahifa.tj/uzbeksko_russkij.aspx- Узбекско-русский переводчик. 3. http://library.ziyonet.uz/ - таълим портали.
7.	**O'quv dasturi Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Kengashining 2023-yil, 31.09. 9 (731/ 1 (732)–sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.**
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar:** Gayubova K.A. – TATU, «O'zbek va rus tillari» kafedrasi katta o'qituvchisi Yulanova N.D. – TATU, «O'zbek va rus tillari» kafedrasi katta o'qituvchisi
9.	**Taqrizchilar:** R.X.Niyozmetova, Alisher Navoiy nomidagi TDO'AU «O'zbek adabiyoti o'qitish metodikasi» kafedrasi professori, p.f.d. S.X.Abdullayeva - TATU, «O'zbek va rus tillari» kafedrasi mudiri, PhD.